

Stichting Haags Orgel Kontakt
Secretariaat interne zaken

Drs. David de Jong
Warande 2 2285 JA Rijswijk Zh
Telefoon: 070 3941700
E-mail: daviddj@solcon.nl

Artistiek jaarverslag 2005

In 2005 is er onder de vlag van het Haagse Orgel Kontakt weer een gevarieerd aanbod van orgelconcerten geweest. In totaal zijn er door de participanten (Grote Kerk, Lutherse Kerk, Kloosterkerk en Gotische Zaal) elf orgelconcerten belegd. Elke participant is er in geslaagd een eigen accent te zetten.

- In de Grote Kerk zijn de vijf orgelconcerten geconcentreerd in een Internationaal Orgelfestival van een week, dat een groot publiek blijkt aan te spreken.
- De Lutherse Kerk kreeg een tegenslag te verwerken door de afzegging van Ton Koopman, maar wist toch nog de wereldberoemde organist John Scott te contracteren. Het concert van de eigen organist Aart Bergwerff bleek, behalve van hoog niveau, verrassend van programmering, o.a. door de uitvoering van een transscriptie voor orgel van een werk van de Argentijnse tangocomponist Piazzola.
- De integrale uitvoering van het orgelwerk van Olivier Messiaen in de Kloosterkerk, in het kader waarvan dit jaar twee concerten belegd werden, lijkt steeds meer een vaste groep liefhebbers te trekken van ver buiten Den Haag.
- De beide avondconcerten in de Gotische Zaal, tenslotte, hadden een geheel eigen karakter door de combinatie met andere blaasinstrumenten.

Daarnaast zijn er in de Lutherse Kerk, Kloosterkerk en Gotische Zaal lunchpauzeconcerten gegeven, die veel publiek trekken.

Het Haags Orgel Kontakt zelf heeft op 28 mei 2005 een orgeldag belegd in samenwerking met het blad De Orgelvriend. Daarbij zijn, behalve Grote Kerk, Kloosterkerk en Lutherse kerk, ook de Oud-Katholieke Kerk en de Elandstraatkerk aangedaan. Hoewel het aantal deelnemers enigszins bij de verwachtingen is achtergebleven, kunnen we toch terugzien op een goed georganiseerde en zeer geslaagde dag.

In de Jacobuskerk konden in verband met de restauratie van kerk en orgel in 2005 geen concerten georganiseerd worden. Ondertussen zijn echter de voorbereidingen in volle gang om in 2006 rond het gerestaureerde orgel een groots César Franck Festival te beleggen.

In de bijlagen zijn de volledige jaarverslagen van de participanten opgenomen, alsmede het financiële jaarverslag.

Inleiding

Sinds 1992 heeft de Stichting Orgelconcerten Grote Kerk Den Haag jaarlijks twee internationale "Haagse Orgelweken" in de Grote Kerk georganiseerd. De afgelopen 14 jaar hebben tijdens deze orgelweken in de maanden juli en augustus talrijke meesterorganisten uit binnen- en buitenland met groot succes op het schitterende Metzler-orgel in deze kerk geconcentreerd.

Wij zijn er trots op dat onze jarenlange inspanningen ertoe hebben geleid dat de orgelconcerten in de Haagse centrumkerk inmiddels tot de belangrijkste en succesvolste in Nederland zijn gaan behoren en dat er zelfs internationale belangstelling voor deze concerten blijkt te zijn.

Wij stellen tevens met voldoening vast dat wij met onze kwalitatief hoogstaande en veelzijdige orgelconcerten een belangrijke bijdrage leveren aan het muziekaanbod van onze stad. Bovendien vormen zij een waardevolle culturele bijdrage binnen de exploitatie van de Grote Kerk als cultureel centrum van de stad. Door onze concerten wordt het prachtige instrument uit 1971 van de firma Metzler (Zwitserland) - door kenners unaniem beschouwd als een van de beste moderne orgels van ons land - nog ten volle benut. Dit orgel heeft immers bij de oprichting van de Stichting Grote Kerk, die het monumentale gebouw sinds 1982 beheert, zijn kerkelijke functie verloren.

Van Haagse Orgelweken naar Internationaal Orgelfestival

Vorig jaar heeft de Stichting Orgelconcerten Grote Kerk Den Haag, in samenwerking met de Stichting Grote Kerk, besloten de formule van de twee "Haagse Orgelweken" met ingang van het seizoen 2005 te beëindigen. Er werd een nieuw structuurplan voor de orgelconcerten ontworpen, dat de organisatie van een "Internationaal Orgelfestival Grote Kerk Den Haag" omvat.

Aanleiding hiervoor is het huidige beleid van de Stichting Grote Kerk, dat er op gericht is om in de toekomst gedurende de zomermaanden ruimte te bieden aan grootschalige en langlopende tentoonstellingen in de Grote Kerk. De organisatie van onze orgelconcerten in dezelfde periode is, vooral om logistieke redenen, niet wenselijk.

De nieuwe opzet, zoals deze dit jaar van start is gegaan, onderscheidt zich van de oude formule doordat het nieuwe festival is geconcentreerd op slechts een week (eind augustus/begin september). In deze week worden door ons vijf concerten georganiseerd, te geven door binnen- en buitenlandse toporganisten.

Met dit nieuwe orgelfestival zal voortaan het zomerseizoen in de Grote Kerk muzikaal worden afgesloten.

Müller-kabinetorgel

Naast het imposante Metzler-orgel werd dit jaar voor de eerste maal eveneens het fraaie 18^e eeuwse kabinetorgel in de programmering van onze concerten opgenomen. Dit historische kabinetorgel van de beroemde orgelmaker Christian Müller, dat jarenlang in de Assendelftkapel van de Grote Kerk stond opgesteld en vanwege de slechte staat nog maar zelden werd bespeeld, is geheel gerestaureerd door de orgelmaker Henk van Eeken te Herwijnen en onlangs in herstelde luister in het hoogkoor van de kerk geplaatst. Wij zijn voornemens dit kabinetorgel, al dan niet in combinatie met andere instrumenten, voortaan in de programmering van ons festival op te nemen. De klankkwaliteit van het kabinetorgel en de sfeervolle ambiance van de locatie vormen voor het festival een toegevoegde waarde.

Programmering

De Stichting Orgelconcerten Grote Kerk Den Haag is er in geslaagd om voor de eerste editie van het nieuwe orgelfestival beroemde toporganisten uit binnen- en buitenland te contracteren.

De serie van vijf concerten werd geopend op zaterdag 27 augustus met een exclusief concert in Nederland door de virtuoze Amerikaanse organist Todd Wilson. Hij is de vaste organist van het wereldberoemde Cleveland Orchestra en geldt als een van de meest prominente organisten van de Verenigde Staten. Dit concert op het grote Metzler-orgel vormde de spectaculaire opening van het nieuwe festival. Het programma, dat Todd Wilson ten gehore bracht, bevatte naast composities uit het ijzeren orgelrepertoire tevens een aantal interessante onbekende Amerikaanse orgelwerken. Voor het publiek was dit een aangename en verrassende kennismaking met composities die men in ons land zelden kan beluisteren. Vervolgens was het op dinsdag 30 augustus de beurt aan de populaire Nederlandse organist Klaas Jan Mulder uit Kampen, die, evenals de later in de week optredende Jean Guillou, dit jaar zijn 75^e verjaardag vierde. Bij eerdere concerten in de Grote Kerk bewees deze rasorganist dat hij zich op het Metzler-orgel als een vis in het water voelt. Het boeiende programma dat hij ten gehore bracht, bestond grotendeels uit barokke en romantische Duitse orgelwerken, die op het Metzler-orgel uitstekend tot hun recht kwamen. De concerten van Klaas Jan Mulder mogen zich altijd in een grote belangstelling verheugen. Ook dit speciale concert werd door een grote schare orgelliefhebbers uit het gehele land bezocht.

Op de avond erna, woensdag 31 augustus, gaf niemand minder dan Gustav Leonhardt het officiële ingebruiknameconcert op het gerestaureerde kabinetorgel van Christian Müller uit ca. 1755. Dit historisch klankjuweel klonk subliem onder de handen van deze grootmeester op de fraaie nieuwe locatie in het hoogkoor.

Op donderdag 1 september bracht de vaste organist van de Grote Kerk, Ben van Oosten, een aantrekkelijk en gevarieerd programma met Duitse (Bach, Mendelssohn, Brahms) en Franse (Guilmant, Dupré) orgelwerken op het Metzler-orgel ten gehore.

Het slotconcert van het eerste orgelfestival werd op zaterdag 3 september gegeven door de vermaarde (en eigenzinnige) Franse organist Jean Guillou, hoofdorganist van de Saint-Eustache te Parijs. Hij gaf op het Metzler-orgel een boeiende uitvoering van "Das Musikalische Opfer" van Bach, een werk dat men slechts zelden integraal op het orgel kan beluisteren. Bovendien vertolkte hij tot slot de bekende Prelude en Fuga over de naam B.A.C.H. van Franz Liszt in een "syncretische" versie van hemzelf. Het talrijke publiek toonde zich buitengewoon enthousiast over Guillou's virtuoze vertolkingen.

Zo klonk tijdens de eerste editie van het nieuwe orgelfestival in de Grote Kerk een breed scala aan prachtige orgelmuziek, uitgevoerd door een keur van befaamde bespelers van het koninklijk instrument.

Presentatie

Naast de artistieke kwaliteit van onze concerten speelt voor onze stichting als altijd een goede presentatie en een sfeervolle ambiance van de concerten een belangrijke rol. Daartoe wordt bijgedragen door de historische entourage van de "Oude Jacob", de speciale verlichting (met name op het orgelfront), het goed verzorgde drukwerk, een toelichting op de programma's, een videopresentatie op beeldscherm, waardoor men de organist in actie kan zien en deze niet voor het publiek "anoniem" blijft, en de gelegenheid tot koffiedrinken en ontmoeting met de solist.

Conclusie

Al deze factoren blijken zeer door het publiek te worden gewaardeerd, gezien de meer dan gemiddelde bezoekersaantallen en de vele enthousiaste reacties die wij ontvangen. Dit geeft ons goede moed om op deze weg voort te gaan.

Ben van Oosten
Voorzitter Stichting Orgelconcerten
Grote Kerk Den Haag

Artistiek jaarverslag 2005 Lutherse Kerk Den Haag

Inleiding

Dit artistiek jaarverslag van het Orgelcomité van de Lutherse Kerk te Den Haag is gemaakt op verzoek van het bestuur van de Stichting Haags Orgel Kontakt, welke stichting de activiteiten van het Orgelcomité coördineert, en eigen activiteiten ontplooit in samenwerking met onder meer het Orgelcomité.

Het verslag geeft een indruk van de programmering van de verschillende concerten in het jaar 2005, en is een evaluatie van de georganiseerde concerten.

Opzet van de concertserie

In 2005 vonden de volgende activiteiten plaats:

- *Orgeldag zaterdag 28 mei 2005*
in samenwerking met het maandblad 'De Orgelvriend' vond deze dag plaats op vijf locaties en vijf orgels in Den Haag. Het slotconcert door Aart Bergwerff werd gegeven in de Lutherse kerk. De organisatie was in handen van het Haags Orgel Kontakt.
- Een serie van acht lunchpauzeconcerten op acht achtereenvolgende zaterdagen in juli en augustus 2005, van 2 juli tot en met 20 augustus.
- Een concert door John Scott, op vrijdag 24 juni 2005
- Sinterklaasconcert op zaterdag 3 december 2005, in samenwerking met Gert Oost

Los van de "eigen" programmering heeft de Lutherse kerk in 2005 geparticipeerd in de *Landelijke Orgeldag*, op zaterdag 28 mei 2005 (reeds hierboven vermeld), voorts in de landelijke Monumentendag, op zaterdag 13 september 2005, en tenslotte in het Sinterklaasconcert voor jong en oud, op zaterdag 3 december 2005, dit jaar opnieuw in de "eigen" Lutherse kerk, in samenwerking met collega Gert Oost en violist Marnix Steffen.

Programmering

De programmering van de afzonderlijke concerten was als volgt:

- De *Orgeldag* stond in het kader van de landelijke Orgeldag van het maandblad 'De Orgelvriend' en droeg als thema 'Goed geregistreerd'. In vijf Haagse binnenstadskerken vonden concerten plaats, en gelegenheid tot bespelen van het orgel in de Lutherse kerk. Het slotconcert werd gegeven door Aart Bergwerff, vaste bespeler van het Bätz-orgel in de Lutherse kerk, met werken van Maily, Bach, Reger, en Piazzolla.
- Voor de acht lunchpauzeconcerten in juli en augustus werden acht nationale en internationale organisten uitgenodigd, die elk vrij waren in hun programmering. Dit leverde een achttal totaal verschillende concerten op, waarbij de kwaliteiten van het instrument steeds op andere wijze en met een ander repertoire werden belicht. De volgende organisten namen deel aan de serie lunchpauzeconcerten:
  - Zaterdag 2 juli - Yongin Yu (Delft)
  - Zaterdag 9 juli - Jeroen de Haan (Woerden)
  - Zaterdag 16 juli - Christiaan van de Woestijne (Leiden)
  - Zaterdag 23 juli - Aart Bergwerff (Den Haag)
  - Zaterdag 30 juli - Charles Rus (San Francisco)
  - Zaterdag 6 augustus - Matteo Imbruno (Amsterdam)
  - Zaterdag 13 augustus - Gerrit Chr. de Gier (IJsselstein)
  - Zaterdag 20 augustus - Wim Loef (Den Haag)

De keuze van een vrije programmering voor de serie lunchpauzeconcerten had tot gevolg dat veel diverse literatuurstijlen aan bod kwamen: Engelse en Nederlandse Renaissance, Italiaanse Barok, Duitse Barok, Duitse Romantiek, Franse romantiek, minimal music, en, als rode draad, werken van Johann Sebastian Bach.

- Het concert door John Scott op 24 juni 2005 was niet gepland en voorzien. Oorspronkelijk zou er op 25 juni 2005 een concert hebben plaats gevonden door Ton Koopman, ten bate van het restauratiefonds van het Bätz-orgel, en ter inleiding op de aanstaande restauratie. Op het laatste moment heeft Ton Koopman echter het concert moeten afzeggen. Het comité zag zich geplaatst voor de taak om een gelijkwaardige vervanging te organiseren, en kon John Scott contracteren voor een concert op de vrijdagavond ervoor, op 24 juni 2005. Helaas werd dit concert slecht bezocht, waarschijnlijk als gevolg van de te late berichtgeving door de afzegging. Ook zal het extreem warme weer een rol gespeeld hebben.
- Het Sinterklaasconcert op 3 december 2005. Voorheen een activiteit onder auspiciën van het Haags Orgel Kontakt, ditmaal echter een Samenwerking tussen de organisten Gert Oost en Aart Bergwerff, op de twee orgels van de Lutherse kerk. Gert Oost had voor deze middag opnieuw een fantastisch libretto geschreven, met als thema: Sinterklaas het Lucchinetti-mysterie. Muziek voor twee orgels van Lucchinetti, Padre Soler, Padre di Bergamo en meer. Medewerking werd verleend door Nederlands/Spaanse violist Marnix Steffen, die als een echte Pedro uit Spanje speelde en improviseerde.

Bezoekers

Ook dit jaar mocht het Orgelcomité weer veel bezoekers verwelkomen op de diverse concerten.

Het concert in het kader van de *Orgeldag* door Aart Bergwerff op 28 mei was het best bezocht, hetgeen in de lijn der verwachting lag.

De publieke belangstelling voor de serie lunchpauzeconcerten op zaterdagmiddag was opnieuw groot: de ingezette lijn van het vorig jaar kon worden vastgehouden zelfs verbeterd, het gemiddelde aantal bezoekers per concert lag op 75 bezoekers.

Het succes van deze serie is opnieuw toe te schrijven aan de kosteloze toegankelijkheid van de concerten, voorts aan de bereikbaarheid op de zaterdagmiddag, en het daarbij afwezige gevoel van onveiligheid in de Haagse binnenstad.

Het concert van John Scott op 24 juni werd slecht bezocht, als gevolg van de hierboven genoemde redenen.

Het Sinterklaasconcert werd redelijk bezocht. Het programma en de creativiteit verdienen meer publiek. Het is te wensen dat het Haags Orgel Kontakt opnieuw overweegt dit programma voor jong en oud te organiseren.

Evaluatie

Het jaar 2005 was in de programmering een jaar met een goede balans tussen traditionele elementen en vernieuwende zaken.

Door de gekozen programmering werd opnieuw de veelzijdigheid van het Bätz-orgel onderstreept, dat telkens op een andere en persoonlijke manier werd bespeeld.

De technische en muzikale kwaliteiten van de uitgenodigde organisten stonden borg voor hoogwaardig orgelspel.

De concerten en de programmering voor het volgende seizoen staan volop in het teken van de aanstaande restauratie van het Bätz-orgel. Bij het opstellen van dit verslag kan nog niet met zekerheid worden gesteld dat de restauratie ook daadwerkelijk dit jaar een aanvang zal nemen.

In de programmering voor 2006 wordt hier echter wel van uitgegaan.

Brielle, januari 2006

Aart Bergwerff

Orgelcomité Lutherse Kerk

Organist Lutherse Kerk

Artistiek jaarverslag Kloosterkerk 2005

Stichting Kunstcentrum Kloosterkerk in samenwerking met Haags Orgel Kontakt.

In het seizoen 2005 organiseerde de Stichting Kunstcentrum Kloosterkerk een drietal concerten. De concerten, gehouden op zaterdagmiddag vangen steeds aan om 16.00 uur. De programmering is zoals gebruikelijk in de Kloosterkerkserie gericht op twintigste-eeuwse orgelmuziek, met uitzondering van het bijzondere concert op 17 december.

Zaterdag 7 mei Jan Hage, orgel

Dit concert was de vierde aflevering in de cyclus van integrale orgelwerken van de grote 20^e-eeuwse componist Olivier Messiaen. Jan Hage speelde de in deze periode tussen Hemelvaartsdag en Pinksteren toepasselijke werken: *L'Ascension* (1932) en *Messe de la Pentecôte* (1951).

In aanvulling hierop klonk een werk van de organist/componist Charles Tournemire (1870-1939), die van invloed is geweest op het werk van Messiaen: het officie voor de zondag na Hemelvaart uit *L'Orgue Mystique*

Zoals steeds was een uitvoerige schriftelijke toelichting beschikbaar.

Op zaterdag 17 september vond het drukbezochte presentatieconcert plaats van een cd met wer van J.S. Bach uitgevoerd door Jan Hage op het orgel van de Kloosterkerk met medewerking van het Residentie Kamerkoor o.l.v. Jos Vermunt. Uitgevoerd werden naast werken van de cd composities van J. Röntgen, A. Bruckner, benevens een improvisatie.

Zaterdag 12 november

In het vijfde deel van de *Messiaen-cyclus* werd aandacht besteed aan een aantal kortere werken van de componist zoals *Le banquet céleste* (1928), *Diptyque* (1930), *Apparition de l'Église éternelle* (1932) en *Verset pour la fête de la Dédicace* (1960). Zoals steeds in dit project werden werken van Messiaen gecombineerd met werken van componisten door wie hij is beïnvloed of van andere belangrijke Franse tijdgenoten. Ditmaal werd het programma gecompleteerd met composities van Jehan Alain (1911-1940), namelijk de *Aria* (1938) en de imposante *Trois Danses* (1938-1940). In de loop van de cyclus blijkt er een min of meer vast publiek te zijn opgebouwd, afkomstig uit verschillende delen van het land.

Jan Hage

Artistiek adviseur Stichting Kunstcentrum Kloosterkerk
Organist Kloosterkerk

Inleiding

De Gotische zaal werd in 1840 naar ontwerp van koning Willem II gebouwd als expositieruimte voor diens schilderijencollectie. In 1842 gaf de koning de orgelmakers Bätz uit Utrecht de opdracht een orgel in de zaal te bouwen.

Deze unieke historische zaal behoort nu tot de huisvesting van de Raad van State, die het tot haar taak rekent zaal en orgel in te zetten voor de Haagse gemeenschap. Aan de **Stichting Muziek in de Gotische zaal** droeg zij de verantwoordelijkheid voor deze muziekactiviteiten op: lunchpauzeconcerten, koorconcerten en bijzondere avondconcerten. De bijzondere avondconcerten worden mede onder auspiciën van het Haags Orgel Kontakt gegeven. Ook de overige concerten worden in de jaarfolder van het HOK vermeld. In 2005 vierde de Stichting haar derde lustrum en gaf daaraan luister door het uitbrengen van een nieuwe CD getiteld *Horns and Pipes*, waarop organist Gert Oost en hoornist Herman Jeurissen curieuze werken voor hoorn en orgel opnamen. De presentatie vond plaats tijdens het voorjaarsconcert.

De pauzeconcerten

De pauzeconcerten vinden plaats op de 2^e en 4^e woensdag van de maanden september tot juni (in afwisseling met de pauzeconcerten van de Kloosterkerk) Behalve de vaste organist Gert Oost speelden gevorderde orgelleerlingen van verschillende conservatoria onder zijn supervisie en werkten andere jonge musici mee als solist.

Dankzij een efficiëntere perscampagne groeide het gemiddelde aantal bezoekers. Het ligt nu tussen de 70 en 100 bezoekers. De toegang is gratis. De vaste kern bezoekers reageert spontaan en dankbaar op deze laagdrempelige halfuurconcertjes: men zou ze niet graag meer willen missen!

De koorconcerten

Deze worden ingevuld door een speciale werkgroep van Haagse Kamerkoren, tien per jaar, op de derde vrijdag van de maanden september tot juni. De organisatie is uitstekend, de samenwerking met de Stichting en de personele ondersteuning vanuit de Raad van State uiterst plezierig. Men is alom tevreden. De koren zingen graag in deze ruimte en zorgen voor een eigen publiekstoeloop.

De bijzondere avondconcerten

Kenmerkend voor deze concerten is de combinatie van orgel met andere instrumenten of instrumentengroepen. Ze worden altijd begin april en begin oktober georganiseerd. Dit jaar stond het voorjaarsconcert in het teken van de CD presentatie. Speelden op de CD Herman Jeurissen en Gert Oost samen werken van o.a. Mozart, Süßmayer en Spandau (hoornist aan het Haagse hof ten tijde van Stadhouders Willem V, op het concert werden werken voor twee hoorns en orgel vertolkt, o.a. een curieus werk van de Haagse dirigent J.H. Lübeck, de eerste directeur van de 'Koninklijke Muziekschool' opgericht in 1826. Mede dankzij de grote publiciteit was het concert goed bezocht. De eerste CD werd uitgereikt aan Mevrouw C.M. Scholten van der Eijk, de weduwe van de vorige vice-president, wijlen Mr Willem Scholten. Tijdens het najaarsconcert werden de circa 750 pijpen van het Bätz-orgel gecombineerd met maar liefst 30 blokfluitspelende muzikanten die in totaal zo'n 90 fluiten lieten horen: het Ensemble *Praetorius* onder leiding van Norbert Kunst. Voor de unieke combinatie had Gert Oost een nieuwe compositie geschreven: *Suonata della settima grande*, een werk waarin serieuze compositietechnieken (o.a. een *fuga chromatica*) samengingen met meer humoristische effecten. De combinatie leende zich daar ook zeer voor: effecten van vogelgeluiden, piepende remmen en fluitende treinen! Het was een uiterst spectaculair concert, met veel jeugdig elan gebracht. De publieke belangstelling was helaas wat minder uitbundig.

Terug- en vooruitkijkend.

Over het geheel genomen is de Stichting Muziek in de Gotische zaal tevreden over het verloop van de concerten in 2005. Het werven van publiek blijft een moeilijke zaak in Den Haag. De – enigszins grillige - medewerking van de pers is zeer bepalend voor het aantal bezoekers. In de toekomst wil de Stichting meer geld vrijmaken voor de publiciteit, bijvoorbeeld voor het plaatsen van advertenties in de plaatselijke bladen en door meer en regelmatigere flyers over de stad te verspreiden. Ook in de toekomst blijft ons doel mensen te laten genieten van goede muzikuitvoeringen, artistiek verantwoord, vernieuwend en verrassend!

Gert Oost
Stichting Muziek in de Gotische Zaal te Den Haag
Organist Gotische Zaal